نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، سال شانزدهم، شماره ۴۳، زمستان ۹۵

ارزیابی اثرات کیفیت مسکن در سرزندگی سکونتگاه های روستایی دهستان خاومیرآباد، شهرستان مریوان

دریافت مقاله: ۹۴/۲/۱۸ پذیرش نهایی: ۹۵/۱۰/۳

صفحات:۱۲۴-۱۰۷

بهروز محمدی یگانه: دانشیارجغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران[۱]
Email: frhan_828@yahoo.com

مهدی چراغی: دانش آموخته دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
Email:mahdicharaghi@yahoo.com

فواد صمدی: کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
Email: samadifoad68@gmail.com

چکیده

تحقیق حاضر به بررسی وضعیت کیفیت مسکن و سرزندگی روستایی و رابطه آن‌ها با یکدیگر در منطقه موردمطالعه پرداخته است. روش تحقیق به‌صورت توصیفی-تحلیلی و نوع پژوهش از نوع کاربردی است. جامعه آماری تحقیق، خانوارهای دهستان خاومیرآباد با ۲۷۳۷ خانوار بوده که انتخاب نمونه‌ها با استفاده از روش تصادفی صورت گرفته و با بهره‌گیری از فرمول نمونه‌گیری کوکران حجم نمونه برابر ۲۹۰ خانوار به‌دست‌آمده است. روش جمع‌آوری اطلاعات، کتابخانه‌ای و میدانی (مصاحبه و پرسش‌نامه) است که پاسخ‌هایی با طیف لیکرت پنج مقیاس تشکیل‌شده است. جهت تجزیه‌وتحلیل داده‌های حاصل از پرسش‌نامه از دو روش آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (آزمون T تک نمونه‌ای، رگرسیون خطی و کای دو) استفاده‌شده است. نتایج تحقیق حاضر بیانگر پایین بودن سطح ابعاد اقتصادی (۲,۳۴) و سیاسی (۲,۹۷) سرزندگی و کیفیت مسکن کمتر از شرایط متوسط (۲,۷۴) است. این تفاوت در سطح آلفا ۰/۰۱ معنادار است و تفاوت آن‌ها از مطلوبیت عددی نیز به شکل منفی ارزیابی و برآورد شده است. همچنین نتایج نشان می‌دهد که بیشترین اثرگذاری کیفیت مسکن بر روی بعد اجتماعی با ضریب بتای ۰/۵۷۰ و کمترین بر روی بعد اقتصادی با ضریب بتای ۰/۰۷۷ است.

کلیدواژگان: مسکن روستایی، کیفیت مسکن، سرزندگی روستایی، توسعه روستایی.

---

۱. **نویسنده مسئول:** دانشگاه زنجان، دانشکده علوم انسانی، گروه جغرافیا، کد پستی: ۴۵۳۷۱۳۸۷۹۱

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

بیان مساله

توسعه، روندی چندبعدی است که جوامع طی آن استانداردهای زندگی خود را ارتقا می‌بخشند. علاوه بر این در مفهوم توسعه ارزش‌های زیادی وجود دارد که از روابط جدید اقتصادی، سیاسی و ایدئولوژیکی تأثیر می‌پذیرد»(Molnar,2013,1). مفهوم توسعه در برابر رشد قرار می‌گیرد. توسعه یک مفهوم کیفی را مشخص می‌کند و می‌توان آن را معادل با افزایش کیفیت زندگی دانست که مسائلی مانند: بهداشت، آموزش، رفاه، آزادی بیان و... را دربرمی گیرد (دلیر،۱۳۹۰، ۹۳).

امروزه به دلیل سکونت ۴۷ درصد جمعیت جهان در نواحی روستایی (world bank,2014,8) و وجود مسائلی همچون مهاجرت کارگران و کشاورزان روستایی (MICHAEL & et al,2014,121)، تخلیه جمعیتی روستاها و پیامدهای ناشی از آن، بهبود کیفیت استانداردهای زندگی و توجه به سرزندگی مناطق روستایی ازجمله اهداف سیاستمداران کشورهای مختلف قرارگرفته است. سرزندگی روستایی «بخشی از عملکرد و تغییر جامعه روستایی بوده و اینکه چگونه ممکن است در آینده تقویت شود» (Husar,2011,2). آگاهی از ابعاد کلیدی و اینکه آن‌ها به چه نحو موجب پایداری و بهبود سرزندگی جوامع روستایی می‌شود در راستای کامیابی یک ناحیه ضروری است (cook,et al,2009,120). سرزندگی جوامع روستایی وابسته به زیرساختارهای مطلوب و پایدار جوامع، دسترسی به خدمات، افزایش مشاغل و فرصت‌های اقتصادی و به‌کارگیری دستورات سیاسی در راستای تقویت نتایج است (Cavaye,2001,115). یکی از عوامل مؤثر در سرزندگی جوامع روستایی، وجود مسکن باکیفیت است. مساکن روستایی در ایران با توجه به تنوع اقلیمی و جغرافیایی دارای تیپ‌های مختلفی است. این مساکن با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی، وضعیت زمین، نوع معیشت، شیوه‌های زیستی و سبک زندگی هر ناحیه ساخته‌شده‌اند. روستاییان با توجه به دسترسی به مواد اولیه مسکن که اغلب از منابع محلی تأمین می‌شود، اقدام به احداث مسکن خود می‌نمایند که درنهایت در این مساکن استانداردهای لازم رعایت نشده است، ازاین‌رو توجه جدی به کیفیت و کمیت ساختمان‌ها یا به عبارتی مسکن روستایی، در برنامه‌های توسعه روستایی لازم و ضروری می‌نماید، چراکه مسکن مناسب و استاندارد از شاخص‌های توسعه روستایی به شمار می‌رود (لطفی و همکاران،۱۳۸۹، ۱۰۶). درواقع وجود مسکن مناسب به نیازهای اساسی انسان پاسخ داده و باعث بهبود کیفیت زندگی انسان می‌شود (Maliene, 2008, 5). تأمین کیفیت مسکن یکی از اهداف اصلی در برنامه‌های مسکن در کشورهای توسعه‌یافته است. در ایران که فرآیند مدرنیزاسیون را با شتاب تجربه می‌کند، چگونگی تأمین کیفیت در مسکن یکی از چالش‌های جدی فراروی برنامه‌ها و

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

سیاست‌های مسکن است. بنابراین توجه به ابعاد کیفی آن همراه با پرداختن به جنبه‌های تأمین کمی نیازهای مربوط به آن، باید به یکی از اجزاء ضروری برنامه‌های مسکن تبدیل شود (حبیبی و اهری،۱۳۸۳؛ ۳). زیرا یکی از ابعاد مهم کیفیت زندگی را نمایان می‌سازد (افتخاری و همکاران،۱۳۹۰؛۷۶) به‌طوری‌که طبق اصل چهل و سوم قانون اساسی یکی از نیازهای اساسی هر فرد و خانواده مسکن بوده و طبق اصل سی ویکم داشتن آن متناسب با نیاز حق هر فرد و خانواده ایرانی است (ستار زاده،۱۳۸۵؛۵۸؛ شکوری و عسگری،۱۳۹۱؛۱۲۰).

مبانی نظری

مقوله مسکن دارای مفهومی گسترده و پیچیده است (ملکی و شیخی،۱۳۸۸؛۴). درک مفهوم آن با استفاده از یک تعریف جامع بسیار مشکل است، چراکه مفهومی در عرصه مسکن‌سازی جوامع با محیط اجتماعی و فضایی خاص خود بوده که دربردارنده اشکال مختلف از خانه‌ها، سبک هاو طرح‌های متفاوت معماری است (Maliene & Malys,2008,426).

در فرهنگ لغات فارسی مسکن به معنی «محل سکون و آرامش» تعریف‌شده است (دهخدا و معین،۱۳۹۳). از همین رو، بررسی مسائل اجتماعی (کیفیت) در کنار سایر مسائل، از موارد اساسی در برنامه‌ریزی مسکن است (شیعه،۱۳۸۴؛۳۷۷). محیطی اساسی برای زندگی خانوادگی، مکان استراحت از جریانات کار، مدرسه و فضایی خصوصی است، همچنین مملو از ارزش‌های رمزی به‌عنوان نشانه منزلت و ترجمان زندگی، (Schwartz,2006,11) عنصر اساسی جامعه‌پذیری افراد نسبت به جهان و مکان اهداف ایدئولوژیکی است. درواقع تعریف و مفهوم عام آن، یک واحد مسکونی نیست بلکه کل محیط مسکونی را شامل می‌شود. به‌عبارت‌دیگر« چیزی بیش‌تر از یک سرپناه صرفاً فیزیکی است و تمامی خدمات و تسهیلات عمومی برای زیستن انسان را شامل می‌شود و باید حق تصرف نسبتاً طولانی و مطمئن را برای استفاده‌کننده آن فراهم نماید» (Knapp,1982,32؛ مجیدی،۱۳۹۱؛۱۳).

از مهم‌ترین عوامل تشکیل‌دهنده بافت روستایی است که متأثر از عوامل طبیعی و انسانی بوده، بنابراین هرگونه تغییر در شرایط طبیعی و انسانی، به طرق مختلف در مسکن تجلی می‌یابد (سعیدی و امینی،۱۳۸۹؛۳۲). ازاین‌رو توجه جدی به مسکن روستایی، در برنامه‌های توسعه روستایی لازم و ضروری می‌نماید. زیرا از شاخص‌های توسعه روستایی به شمار می‌رود (لطفی و همکاران،۱۳۸۹؛۱۰۶). بنابراین با توجه به اهمیت بالای مسکن در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی واضح است که تبیین ابعاد کیفیت مسکن در شناخت بیشتر کم و کیف آن نقش بسزایی دارد (سیف‌الدینی و همکاران،۱۳۹۲؛۲۱۴).

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

گرچه داشتن آن به صورت مطلوب تضمین‌کننده چیرگی بر تمام فجایع و تراژدی‌ها نیست، بلکه نوع نامطلوب آن نیز میزان آسیب‌پذیری افراد را در برابر طیف گسترده‌ای از مسائل افزایش می‌دهد (Bratt,2000,15). میزان امید به زندگی کسانی که در مساکنی به ارزش ۲۸۵,۰۰۰ دلار زندگی می‌کنند، دو برابر بی‌خانمانی است که در خیابان‌ها می‌خوابند (Dorling,2003,9).

یافته‌های حاصله از مطالعات متعدد بیانگر رابطه مستقیم و قابل‌توجه بین شرایط مسکن و بیماری‌های مزمن است (Habib et al., 2009,177; Green et al., 2011,70; Navarro, Ayala &Labeaga, 2010;573). ازنظر بسیاری از محققان نبود آن در نواحی روستایی بر بسیاری از مؤلفه‌های زندگی سالم در این نواحی مؤثر واقع می‌شود که مسائلی همچون مهاجرت‌های روستایی (Hermann & Svarin,2009,4) افزایش نابرابری‌های اجتماعی (WHO,2010,5)، اختلال در سلامت روان افراد ساکن (Howell & et al,2005,8)، ترک تحصیل، بالا بودن جرم و جنایات و نبود سلامت جسمی و روحی (2007,57 manjarrez & popkin,) و افزایش خطر ابتلا به بیماری‌ها و تغذیه ضعیف را به دنبال دارد (Ruel & et al,2010,54). شرایط نامطلوب مسکن، شامل وجود رطوبت، آلودگی آفات، نبود منبع گرمایی و روشنایی مطلوب ازجمله عواملی هستند که اثرات منفی را می‌توانند بر سلامتی داشته باشند (Perdue & et al,2003,1392; Samet &Spengler,2003,1490; Xavier & et al,2003,1561; Krieger & Higgins,2002,760). در جدول شماره (۱) نمونه مهم‌ترین شاخص‌ها در رابطه باکیفیت مسکن در قالب نمونه مطالعات صورت گرفته در سطح بین‌المللی ارائه‌شده است.

بنابراین توجه به مسکن و کیفیت آن جهت رسیدن به توسعه روستایی و فراهم آوردن فضایی قابل زیست، جهت سرزندگی جوامع روستایی ضروری می‌نماید. ضوابط سرزندگی روستایی گسترده‌تر از آن بوده که بتوان آن‌ها را در اینجا تعریف کرد اما مفاهیم آن به‌طور خلاصه به میزان قابل سکونت بودن یک ناحیه اشاره دارد. سرزندگی روستایی می‌تواند در ارتباط با میزان عملکردهای اقتصادی، همانند متوسط درآمد، نرخ اشتغال و بیکاری و میزان دسترسی به شغل و همچنین می‌تواند در ارتباط با ترکیبات سنی جمعیت و میزان مهارت آن‌ها باشد (Turcanu,2012,4).

سرزندگی یکی از مؤلفه‌های سازنده "کیفیت" کلی طراحی یک محیط سکونتگاهی است. به عبارت دیگر "سرزندگی" به همراه شانزده کیفیت دیگر، یعنی کیفیت‌های خوانایی، شخصیت بصری، حسن زمان، غنای حسی، رنگ تعلق، آموزندگی، نفوذپذیری و حرکت، اختلاط کاربری و فرم، همه‌شمول بودن، کیفیت عرصه همگانی، آسایش اقلیمی، ایمنی و امنیت، انعطاف پذیری، همسازی با طبیعت و انرژی، کارایی و پاکیزگی محیطی پدیده ای به نام کیفیت طراحی شهری

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

می آفریند و توامان علت و معلول هم هستند (گلکار ۱۳۸۶،۶۹).

جدول (۱). شاخص‌های مؤثر بر کیفیت واحدهای مسکونی

دسترسی	(European Social Charter, 1996)(پورمحمدی، ۱۳۷۹, ۳-۴)
پاسخ‌گویی به انتظارات و نیازها	(love yust, Hadjiani and B.ponce 1997, 60)(راهب ۱۳۹۲, ۵)
هنجارهای فضایی (ترکیب و بُعد خانوار)	(morris and Winter 1997)
هنجارهای تصرف (مالکیت، اجاره و ...)	(morris and Winter 1997)(سرتیپی پور ۱۳۸۴, ۴۶)
هنجارهای ساختاری (تک خانواری، خانوار گسترده)	(morris and Winter 1997)
هنجارهای همسایگی	(morris and Winter 1997)(Van Cauter and Spiegel 1999, 258) (Bosma, et al. 2001, 364)
بهداشت محیط و امکانات بهداشتی	(Krieger and Higgins 2002, 758)(پورمحمدی، ۱۳۷۹, ۳-۴) (world Health سازمان2004, 2)
فضایی برای پرورش و تغذیه کودکان	(Dedman, et al. 2001, 12)(بسحاق, صیدائی و جمینی ۱۳۹۱, ۳)
فضا و امنیت	(بدری و موسوی ۱۳۸۹, ۳)(لطیفی، و معتمدیان ۱۳۸۵, ۷) (world Health organization 2004, 2)
برق وروشنایی	(بدری و موسوی ۱۳۸۹, ۳)(بسحاق, صیدائی و جمینی ۱۳۹۱, ۳)
سیستم گرمایشی و سرمایشی	(سرتیپی پور ۱۳۸۴, ۴۶)
ساختار و مواد ساختمانی	(بدری وموسوی ۱۳۸۹, ۳)((سرتیپی پور ۱۳۸۴, ۴۶)
کیفیت هوای خانگی	(سرتیپی پور ۱۳۸۴, ۴۶)
منابع آب	(پورمحمدی، ۱۳۷۹, ۳-۴)
مشارکت و تصمیم گیری	(راهب ۱۳۹۲, ۳)(فتحی ۱۳۷۲) (Moatasim 2005) (Broome 2005)
حفظ تداوم بومی ساخت	(راهب ۱۳۹۲, ۵)(سرتیپی پور،۱۳۸۶، ۴۸)
سازگاری با محیط زیست	(Charles 2007, 144)(سرتیپی پور،۱۳۸۶، ۵۰-۵۳)

منبع: یافته‌های نظری تحقیق

«سرزندگی روستایی مفهوم خیلی گسترده ای است که به توانایی های نواحی روستایی به منظور غلبه بر مشکلات و مسائل موجود همانند کاهش چشم گیر تولیدات کشاورزی و همچنین به کارکردها به عنوان نهادهای نسبتا مستقلی که بدون پشتیبانی های بیرونی قابل ملاحظه به بقای خود ادامه می دهند اشاره دارد». برای رفاه هرچه بیشتر ساکنین روستایی، دسترسی هرچه آسانتر آنها به امکانات پزشکی و آموزشی و همچنین امکانات خرده فروشی و فرهنگی دارای اهمیت می باشد. ابعادی همچون انسجام اجتماعی و تنوع فرهنگی از جمله نمودهای سرزندگی روستایی است که سنجش آنها بسیار سخت می باشد (Turcanu,2012,4).

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

«سرزندگی روستایی بخشی از عملکرد و تغییر جامعه روستایی بوده و اینکه چگونه ممکن است در آینده تقویت شود» (Husar,2011,2). بنابراین سرزندگی جامعه باید بعنوان عاملی که پیامدهای خاص اجتماعی، اقتصادی و محیطی را برای جامعه ببار می آورد در نظرگرفته شود (etuck,2012,3). آگاهی از ابعاد کلیدی و اینکه آنها به چه نحو موجب پایداری و بهبود سرزندگی جوامع روستایی می شود در راستای کامیابی یک ناحیه ضروری می باشد (cook,et al,2009,120). سرزندگی جوامع روستایی وابسته به زیرساختارهای مطلوب و پایدار جوامع، دسترسی به خدمات، افزایش مشاغل و فرصت های اقتصادی و بکارگیری دستورات سیاسی در راستای تقویت نتایج می باشد (Cavaye,2010,115). در یک مفهوم دیگر سرزندگی جامعه می تواند بعنوان فرآیندظرفیت سازی با هدف توسعه اقتصادی و مفهومی که هردو موضوع رشد و توزیع را شامل می شود بیان شود. شماری از فاکتورهای مرتبط در این فرآیند دارای اهمیت می باشند (Grigsby,2001,4):

۱. فرصت های متغیر و قابل استطاعت مسکن
۲. خود کفایی کشاورزی
۳. استفاده پایدار از منابع طبیعی
۴. ایجاد اشتغال و ایجاد، جذب، ابقا و بسط تجارت
۵. سرمایه محلی
۶. حفظ جمعیت جوان
۷. دسترسی به دولت محلی و فرایندهای تصمیم گیری.

پیشینه پژوهش

تحقیقات و منابعی که به لحاظ موضوعی می تواند بعنوان پیشینه این تحقیق محسوب شده و در به انجام رسیدن آن مفید واقع شوند عبارتند از: سرتیپی پور (۱۳۸۴) در مقاله خود تحت عنوان "شاخص های معماری مسکن روستایی در ایران"مجموع روستاهای نمونه را در هفت سطح عملکردی طبقه بندی نموده و نشان می دهد که ۹۸/۸۳ درصد از واحدهای مسکونی روستاهای کشور از نوع معمولی است و توجه به کاستی های موجود در واحدهای مسکونی روستایی، توجه به تفاوت شاخص های مسکن در استان ها و پهنه های مختلف جغرافیایی و توجه به مطالبات و شناخت خواسته های گروه های مختلف روستایی را در طراحی نظام برنامه ریزی مسکن روستایی پیشنهاد می نماید. علیزاده و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله خودتحت عنوان "ارزیابی کیفیت محیط زندگی در نواحی روستایی از دیدگاه ساکنین " به بررسی متغیرهای

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

موثر بر رضایت مندی شهروندان از کیفیت محیط زندگی در روستا- شهرها از دیدگاه ساکنین پرداخته؛ نتایج تحقیق نشان می دهد که میزان رضایت شهروندان از کیفیت محیط در حد مطلوب قرار ندارد و نتایج که با استفاده از تحلیل خوشه ای در پنج سطح بررسی شده، گویای این می باشد که محله بهداری با سطح رضایت بالا، بهترین محله می باشد. محله کمپ در سطح دوم واقع شده و سایر محلات در سطح متوسط و رو به پایین واقع شده اند. طبیبیان و منصوری (۱۳۹۲) در مقاله ای تحت عنوان «ارتقای کیفیت محیطی و رضایت مندی از زندگی در محلات جدید با اولویت بندی اقدامات براساس نظرهای ساکنان» عامل های کیفیت محیطی را با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی استخراج کرده واین عامل را به منزله متغیر مستقل و رضایت مندی از زندگی در محله را به منزله متغیر وابسته در مدل رگرسیون چند متغیره بکار گرفته است. نتایج این مقاله نشان می‌دهد که ارتباط مستقیمی بین رضایت مندی از زندگی در محله و کیفیت محیطی وجود دارد و شاخص های کیفیت محیطی در حدود ۷۵ درصد از تغییرات رضایت مندی از زندگی در محله را تعریف می کنند. گریگز بای[1](۲۰۰۱) در مقاله خود تحت عنوان "سرزندگی جوامع: برخی ملاحظات مفهومی" به بررسی کیفی و ارائه تعاریف و مفاهیم و همچنین شاخص های سرزندگی در ابعاد مختلف پرداخته و در کار خود به ارائه منابع و وب سایت های مرتبط با موضوع اشاره دارد که می تواند راهنمای محققان در رابطه با موضوع مورد نظر باشد.هاسر[2] (۲۰۰۸) در پایان نامه کارشناسی ارشد خود تحت عنوان "سرزندگی جوامع روستایی: مطالعه موردی، فورت بنتون، مونتانا و واتفورد سیتی، داکوتای شمالی" در راستای دستیابی به فهمی مطلوبتر از سرزندگی جوامع روستایی به بررسی شاخص های سرزندگی در ارتباط با یکدیگرمی‌پردازد. او در اولین قدم خود به بررسی اقتصاد محلی، سپس دینامیک جمعیت و تغییرات آن در طول زمان ورفاه و سرمایه اجتماعی در مراحل بعدی می پردازد. و در نتایج خود به رابطه آشکار تغییرات جمعیتی و سرزندگی جوامع اشاره می کند و چهارچوبی مفهومی در راستای فهم بهتر مردم به منظور ارزیابی سرزندگی جوامع روستایی ارائه می دهد.

اتاک[3](۲۰۱۲) در مقاله خود تحت عنوان " ۲۰۰۰ شاخص ارزیابی سرزندگی رفاه جامعه روستایی" به بررسی شاخص های رفاه جامعه روستایی، بر اساس چارچوب ارائه شده از سوی موسسه فورد پرداخته است. او در پایان کار خود به طبقه بندی واحدهای سکونتی در این

1 -Grigsby
2 - Huser
3- etuck

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

منطقه بر مبنای میزان سرزندگی آنها می پردازد و بیان می دارد که در راستای تعیین جوامع سرزنده قبل از هرچیز باید مولفه های سرزندگی به دقت شناسایی شود.

سوالات تحقیق

۱- چه رابطه ای بین کیفیت مسکن و سرزندگی سکونتگاه های روستایی وجود دارد؟

۲- بیشترین اثرگذاری کیفیت مسکن بر روی کدام یک از ابعاد سرزندگی می باشد؟

مواد و روش کار

محدوده و قلمرو پژوهش

دهستان خاومیرآباد در منطقه صفر مرزی و غرب شهرستان مریوان در استان کردستان واقع گردیده است. در شرق این دهستان، بخش سرشیو، در جنوب آن بخش مرکزی و در بخش غرب و شمال آن کشور عراق قرار دارد.

دهستان خاومیرآباد بر طبق سرشماری سال ۱۳۹۰ دارای ۲۷۳۷ خانوار به مرکزیت شهر برده‌رشه و تعداد ۳۱ روستای دارای سکنه و ۱۱۴۱۱ نفر جمعیت می‌باشد(شکل ۱).

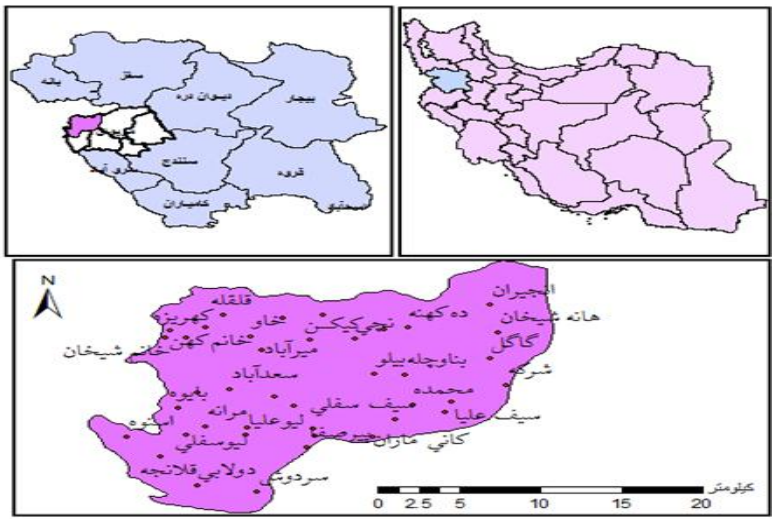

شکل (۱). نقشه موقعیت محدوده مورد مطالعه

روش شناسی تحقیق

با توجه به پرسش تحقیق، روش تحقیق به صورت توصیفی -تحلیلی مبتنی بر پرسشنامه، نوع

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

پژوهش هم از نوع کاربردی می باشد. در تحقیق حاضر به منظور ارزیابی نقش کیفیت مسکن در سرزندگی خانوارهای روستایی با استفاده از شاخص های مرتبط به ارزیابی وضعیت کیفیت مسکن و سرزندگی خانوارهای روستایی پرداخته شده است. جامعه آماری تحقیق صورت گرفته دهستان خاومیرآباد با ۲۷۳۷ خانوار بوده که انتخاب نمونه ها در این تحقیق با استفاده از روش تصادفی بوده و با بهره گیری از فرمول نمونه گیری کوکران حجم نمونه برابر ۲۹۰ خانوار بدست آمده است. روش جمع آوری اطلاعات کتابخانه ای و میدانی و ابزار گردآوری اطلاعات مصاحبه و پرسش نامه می باشد، پرسشنامه اساسا از سوالات بسته و با پاسخ هایی در طیف لیکرت پنج مقیاس تشکیل شده است. جهت تجزیه و تحلیل داده های حاصل از پرسش نامه از دو روش آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (آزمون T تک نمونه ای، رگرسیون خطی و کای دو) استفاده شده است. همچنین جهت سنجش پایایی ابزار تحقیق از آلفای کرونباخ استفاده شده که مقادیر آن برای بعد اجتماعی ۰/۸۰ درصد، اقتصادی ۰/۷۸ درصد، سیاسی ۰/۸۲ درصد، و کیفیت مسکن ۰/۸۱ درصد بدست آمده است.

جدول (۲). شاخص های بکار رفته در تحقیق

مولفه	بعد	شاخص ها
سرزندگی	اجتماعی	احساس تعلق جمعیت جوان، حس همسایگی قوی، اعتماد بالا، دارا بودن ذهنی آرام، حس تعلق خانوارها؛ قناعت در شیوهٔ زندگی، همکاری و همبستگی درراستای حل مسائل و مشکلات مطرح، میزان مشارکت، مدیریت، احساس امنیت، همیاری خانوادگی، عدالت اجتماعی، بیمه های اجتماعی، امکانات رفاهی
	اقتصادی	طرح های توسعه، کارآفرینی، مالکیت بر مسکن، شغل کشاورزی، مسکن مناسب، کشاورزی پیشرفته و مکانیزه، تملک بر زمین روستایی، خود اتکایی اقتصادی، توسعه گردشگری
	سیاسی	پاسخگویی مسئولان، رعایت عدالت در تصمیم‌گیری‌ها، رعایت تقدم ضوابط بر روابط، تلاش برای کسب رضایت مردم، حمایت نهادهای فرادست دولتی از اقدامات دهیاری و شورا، توجه ازسوی دولت، همکاری سازمان ها و ارگان ها، وجود صلح، آزادی و آرامش، برخورد با منازعات قومی، گسترش انجمن های روستایی، قانون گذاری؛
	کالبدی	روشنایی، وضعیت مطلوب کوچه و جاده، گسترش فضای قابل ساخت، شبکهٔ دسترسی مناسب و نظام مند، زیرساخت های مناسب (آب، برق، تلفن، گاز)، پیاده روهای سنگفرش با عرض مناسب، آسانی رفت و آمد در بافت کالبدی، شیب مناسب معابر، مقاوم سازی مسکن، ایمنی در برابر سوانح طبیعی؛
	فرهنگی	تاکید بر اعتقادات و سنن، دسترسی به امکانات آموزشی و تحصیلی، ازدواج، اعتقادات مذهبی، ترویج کلاس های آموزشی و هنری، تبلیغات، رعایت شئون انسانی، تاکید بر

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

		برابری و عدم تبعیض؛
	زیست محیطی	وضعیت مطلوب آب و هوا، برخورداری از جاذبه های طبیعی، استفاده پایدار از منابع طبیعی، مکان یابی دفن زباله، دفع آبهای سطحی، حفاظت از گونه های گیاهی و جانوری، حفاظت از خاک و جلوگیری از فرسایش آن، سکوت و آرامش و نبود آلودگی صوتی، پاکیزگی کوچه ها و خیابان، نبود بوهای ناخوشایند زباله و فضولات دام و مانند اینها؛
کیفیت مسکن		دسترسی به امکانات بهداشتی، دسترسی به اینترنت، رضایت از مساحت مسکن، رضایت از نمای مسکن، تطبیق با هنجارهای ساختای (تک خانواری و گسترده)، تقویت روابط و هنجارهای همسایگی، توجه به ابعاد مختلف امنیت ورعایت ضوابط ایمنی، فراهم آوری و تسهیل دسترسی به برق و روشنایی و سیستم گرمایشی و سرمایشی، دسترسی به منابع آب، دسترسی به زیر ساختهای حمل و نقلی، توجه به فرآیند مشارکت مردم در مراحل تصمیم گیری و ساخت، سازگاری با محیط زیست و...

ادامه جدول (۲) منبع: یافته های مربوط به مبانی نظری

یافته های تحقیق

از ۲۹۰ نفر فرد پاسخگو ۹۲ درصد پاسخ دهندگان مرد و ۸ درصد زن بوده اند. میانگین سنی این افراد برابر با ۳۹,۴ سال؛ میانگین تعداد افراد خانوار برابر با ۴,۳ نفر و بیشترین سطح سواد هم مربوط به دوره راهنمایی و دبیرستان با ۲۶ درصد می باشد. با توجه به اطلاعات شاخص‌های محاسبه شده، گویه های هر شاخص سنجیده شد و میانگین نظرات چنین بدست آمد: میانگین بعد اجتماعی سرزندگی ۳,۳۷، میانگین بعد اقتصادی سرزندگی ۲,۳۴، بعد اجتماعی سیاسی ۲,۹۷، و میانگین کیفیت مسکن ۲,۷۴ به دست آمد (جدول ۳).

جدول (۳). بررسی کیفیت مسکن و ابعاد سرزندگی روستاهای مورد مطالعه از دیدگاه پاسخ دهندگان

مولفه	ابعاد	فراوانی	میانگین	انحراف معیار
سرزندگی	اجتماعی	۲۹۰	۳,۳۷	۱,۰۲
	اقتصادی	۲۹۰	۲,۳۴	۰/۹۵۷
	سیاسی	۲۹۰	۲,۹۷	۱,۱۲۴
کیفیت مسکن		۲۹۰	۲,۷۴	۱,۲۴۱

منبع: یافته های تحقیق

تحلیل میانگین عددی حاصل از تحلیل کیفیت مسکن و ابعاد سرزندگی روستاهای مورد مطالعه مبین پایین بودن سطح ابعاد اقتصادی و سیاسی سرزندگی و کیفیت مسکن می باشد. براساس آزمون t تک نمونه ای با احتساب دامنه طیفی موجود که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

لیکرت در نوسان است، این میزان برای ابعاد اقتصادی و سیاسی سرزندگی و کیفیت مسکن کمتر از شرایط متوسط (۳) ارزیابی شده است. این تفاوت در سطح آلفا ۰/۰۱ معنادار است و تفاوت آنها از مطلوبیت عددی نیز به شکل منفی ارزیابی و برآورد شده است (جدول ۴)

جدول (۴). مطلوبیت کیفیت مسکن و ابعاد سرزندگی روستاهای مورد مطالعه از دیدگاه پاسخ دهندگان

مطلوبیت عددی = ۳				
ابعاد	میانگین	مقدار t	درجه آزادی (df)	سطح معناداری
اجتماعی	۳,۳۷	۸,۲۱۴	۲۸۹	۰,۰۰۰
اقتصادی	۲,۳۴	-۵,۱۴۷	۲۸۹	۰,۰۰۰
سیاسی	۲,۹۷	-۱,۰۲۴	۲۸۹	۰,۲۴۷
کیفیت مسکن	۲,۷۴	-۲,۰۴۷	۲۸۹	۰,۰۵۹

منبع: یافته های تحقیق

تحلیل روابط آماری میان میزان کیفیت مسکن خانوارهای مورد مطالعه و شاخص کل سرزندگی و به تفکیک روستاهای مورد مطالعه که از طریق تحلیل خوشه ای در سه طبقه ضعیف، متوسط و بالا قرار داشته اند، براساس آزمون همگونی کای دو مبتنی بر جداول توافقی، نشان دهنده وجود تفاوت معنادار آماری میان متغیر وابسته میزان شاخص کل سرزندگی و متغیر مستقل کیفیت مسکن موجود می باشد. بررسی ها نشان می دهد، براساس میزان کیفیت مسکن، تفاوت معناداری در شاخص کل سرزندگی به دست آمده است. جهت این رابطه نیز مثبت برآورد شده است که نشان دهنده وجود رابطه مستقیم می باشد، بنابراین می توان گفت با افزایش میزان کیفیت مسکن، میزان شاخص کل سرزندگی هم افزایش پیدا می کند (جدول ۵).

جدول (۵). تحلیل روابط آماری میان میزان کیفیت مسکن خانوارهای مورد مطالعه و شاخص کل سرزندگی، آزمون همگونی کای دو

.		شاخص کل سرزندگی			کل
		کم	متوسط	بالا	
کیفیت مسکن	کم	۵۷	۲۶	۱۴	۹۷
	متوسط	۶۰	۴۰	۲۱	۱۲۱
	بالا	۲۰	۳۲	۲۰	۷۲
کل		۱۳۷	۹۸	۵۵	۲۹۰
آماره آزمون کای دو پیرسون		ارزش	درجه آزادی	سطح معناداری	
		۸,۹۸۷	۴	۰/۰۱۱	
ضریب همبستگی		۰/۴۲۷			

منبع: یافته های تحقیق

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

درادامه تحقیق و جهت پاسخ پاسخ گویی به سوال دوم تحقیق، با استفاده از آزمون رگرسیون خطی به بررسی اثرات کیفیت مسکن بر روی ابعاد سرزندگی پرداخته شده است. بر همین اساس نتایج آزمون رگرسیون نشان می دهد، بیشترین اثرگذاری کیفیت مسکن بر روی بعد اجتماعی با ضریب بتای ۰/۵۷۰ و کمترین بر روی بعد اقتصادی با ضریب بتای ۰/۰۷۷ می باشد(جدول ۶).

جدول (۶). اثرات کیفیت مسکن بر روی ابعاد سرزندگی

مدل	ضریب غیراستاندارد		ضریب استاندارد	تی	معناداری
	B	خطای استاندارد	بتا		
ثابت	۱,۳۷۳	۰,۵۲۵		۲,۶۱۴	۰,۰۱۲
اجتماعی	۰,۴۴۳	۰,۰۸۲	۰,۵۷۰	۵,۳۹۵	۰,۰۰۰
اقتصادی	۰,۱۰۴	۰,۱۶۴	۰,۰۷۷	۰,۶۳۳	۰,۵۳۰
سیاسی	۰,۲۷۴	۰,۰۹۶	۰,۳۵۳	۲,۸۵۷	۰,۰۰۶

در رابطه (۱) با ضریب اطمینان و اعتبار بالایی می‌توان گفت، کیفیت مسکن در میزان ابعاد سرزندگی مؤثر بوده، بنابراین افزایش کیفیت مسکن باعث بهبود سرزندگی خانوارهای روستایی شده است، همچنین نتایج نشان می‌دهد مجموع واریانس تبیین شده برای این مدل برابر با ۷۴ درصد می‌باشد.

رابطه (۱)

$$Y = 0/570X_1 + 0/353X_2$$

Y =متغیّر وابسته، ابعاد سرزندگی

X_1تاX_2 = کیفیت مسکن

نتیجه گیری

نگرانی های ناشی از عدم توسعه روستایی و مشکلات و مسائل ناشی از تخلیه روستاها، توجه به سرزندگی روستایی و کیفیت مسکن بعنوان یکی از ابعاد سرزندگی روستایی را در قالب انواع برنامه ها و طرح های توسعه و عمران و برنامه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ... سبب شده است. لذا مطابق یافته های پژوهش لازم است به منظور رسیدن به سرزندگی و توسعه روستایی، مسکن و کیفیت آن با توجه به نیازها، خواسته ها و همچنین درگیر کردن مردم در فرآیند تصمیم گیری مورد توجه قرار گیرد. نتایج تحقیق حاضر بیانگر پایین بودن سطح ابعاد

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

اقتصادی و سیاسی، سرزندگی و کیفیت مسکن کمتر از شرایط متوسط (۳) می باشد. از سوی دیگر نتایج حاصل از آزمون رگرسیون در جهت میزان تاثیر گذاری کیفیت مسکن در سرزندگی روستایی بیانگر اثرگذاری کیفیت مسکن بر روی بعد اجتماعی سرزندگی در بالاترین سطح با ضریب بتای ۰,۵۷۰ و بر روی بعد اقتصادی با ضریب بتای ۰,۰۷۷ در پایین ترین سطح خود می باشد. تحلیل روابط آماری میان میزان کیفیت مسکن خانوارهای مورد مطالعه و شاخص کل سرزندگی و به تفکیک روستاهای مورد مطالعه که از طریق تحلیل خوشه ای در سه طبقه ضعیف، متوسط و بالا قرار داشته اند، براساس آزمون همگونی کای دو مبتنی بر جداول توافقی، نشان دهنده وجود تفاوت معنادار آماری میان متغیر وابسته میزان شاخص کل سرزندگی و متغیر مستقل کیفیت مسکن موجود می باشد. بنابراین می توان گفت با افزایش میزان کیفیت مسکن، میزان شاخص کل سرزندگی هم افزایش پیدا می کند. نتایج تحقیق حاضر با یافته های چراغی و همکاران (۱۳۹۴) و علیزاده و همکاران (۱۳۹۲) و طبیبیان و منصوری (۱۳۹۲) مبنی بر نقش مثبت کیفیت مسکن در سرزندگی مطابقت دارد. لذا در راستای ارتقای کیفیت مسکن بعنوان فضایی برای رشد و پرورش جامعه و کاستن مسائل و مشکلات ناشی از عدم توجه به آن و در نهایت رسیدن به سرزندگی روستایی پیشنهادات زیر ارائه می شود:

- توجه و بهره گیری از مشارکت مردم در مراحل و مقیاس های مختلف طراحی و برنامه ریزی مسکن
- کاهش حجم دخالت های دولت بخصوص در رابطه با ایجاد مساکن
- توجه به انتظارات و نیازهای مردم در طراحی و ساخت مسکن.
- فراهم کردن تسهیلات و تسهیل در اعطای وام بازسازی مسکن به روستانشینان به منظور افزایش تعداد مالکان که باعث تقویت حس تعلق به مکان می شود
- توجه به فرهنگ بومی ساکنان در طراحی سایر فضاهای روستا
- توجه به معماری بومی و رنگارنگ و گوناگون در بافت، ساخت، جنس و رنگ به منظور جلوگیری از یکنواختی فضاها و تحریک حواس و کنجکاوی ساکنان.
- تقویت سیستم های نظارتی در مراحل مختلف قبل، حین و بعد از ساخت مسکن و بخصوص در زمینه مواد و مصالح بکار رفته.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

منابع و مأخذ

۱-افتخاری, عبدالرضا رکن الدین و همکاران (۱۳۹۰). **ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی (مطالعه موردی بخش مرکزی شهرستان دلفان)**. فصلنامه پژوهش های روستایی، سال دوم، شماره ۲، صص ۷۴-۸۸.

۲-بدری سیدعلی، موسوی سیروس (۱۳۸۹). **تحلیلی بر روند تغییرات برخی ویژگیهای مسکن روستایی در ایران**، مجموعه مقالات چهارمین کنگره بین المللی جغرافیدانان جهان اسلام (ICIWG 2010).

۳-بسحاق محمد رضا، صیدائی سید اسکندر،جمینی داود (۱۳۹۱). **تحلیلی بر پایداری اجتماعی مسکن در مناطق روستایی**، فصلنامه علمی تخصصی برنامه ریزی منطقه ای سال دوم، شماره ۵، صص ۱-۱۴.

۴-حبیبی, سید محسن, و زهرا اهری (۱۳۸۳). **گزارش طرح مطالعاتی، بررسی ابعاد کیفی مسکن در ایران.**

۵-حسین زاده دلیر، کریم(۱۳۹۰). **برنامه ریزی ناحیه ای**، تهران انتشارات سمت.

۶-راهب, غزال (۱۳۹۲). **الگویی برای طراحی مسکن روستایی مبتنی بر مشارکت و تأمین نیازهای ساکنین**، فصلنامه مسکن و محیط روستا. شماره ۱۴۶. دوره ۵. صص ۱-۱۲.

۷-ستار زاده, داوود (۱۳۸۵). **بررسی شاخص های جمعیتی مسکن ایران در سال ۱۳۸۵**. فصلنامه جمعیت، شماره ۶۸/۶۷، صص ۵۶-۶۷.

۸-سرتیپی پور, محسن (۱۳۸۴). **شاخص های معماری مسکن روستایی در ایران**، نشریه هنرهای زیبا. شماره ۲۲، صص ۳۹-۵۱.

۹-سرتیپی پور, محسن (۱۳۸۶). **بررسی تحلیلی مسکن روستایی در ایران**، صفه. شماره ۴۹، صص ۴۷-۶۰.

۱۰-سعیدی عباس، فریبا امینی (۱۳۸۹). **ناپایداری سکونتگاهی و تحول کارکردی مسکن روستایی**. فصل نامه جغرافیا، سال هشتم، شماره ۲۷، صص ۴۳-۲۹.

۱۱- سیف الدینی فرانک، زیاری کرامت الله ، عظیمی آزاده (۱۳۹۲). **تحلیل شکاف جغرافیایی کیفیت مسکن درمناطق ۲۲ گانه شهر تهران**. جغرافیا (فصل نامه بین المللی انجمن جغرافیای ایران) دوره جدید، سال یازدهم، شماره ۳۹، صص ۲۱۲-۲۲۳.

۱۲-شکوری علی، نقی عسگری (۱۳۹۱). **ارزیابی عملکرد برنامه های مسکن روستایی و تاثیر ان بر کیفیت ساخت و ساز مناطق روستایی در برنامه چهارم توسعه (مطالعه موردی: استان هرمزگان)**. پژوهش های روستایی، سال سوم، شماره دوم، صص ۱۱۹-۱۵۲.

۱۳-فتحی، حسن(۱۳۷۲). **ساختمان سازی با مردم**، دانشگاه هنرمعاونت پژوهشی. تهران.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

۱۴-لطفی، حیدر و همکاران (۱۳۸۹). **شاخص ها و مولفه های ضروری در برنامه ریزی و سیاست گذاری مسکن روستایی در ایران**. فصل نامه جغرافیایی آمایش، شماره هفتم، صص ۸۹-۱۰۹.

۱۵- چراغی مهدی، ملک جعفریان زهرا، عباسی جواد ، بدری سیدعلی (۱۳۹۴). **ارزیابی .اثربخشی اجرای طرح هادی روستایی در آفرینش سکونتگاه های روستایی سرزنده (مطالعه موردی: دهستان غنی بیگلو، شهرستان زنجان). فصلنامه برنامه ریزی کالبدی - فضایی ، سال دوم، شماره ۲، صص ۵۰-۵۹.**

۱۵-لطیفی احمدرضا، معتمدیان هادی (۱۳۸۵). **نگرشی بر مسکن روستایی ایران و بازسازی و مقاوم سازی آن**، اولین همایش ملی مدیریت بحران زلزله در شهرهای دارای بافت تاریخی.

۱۶-مجیدی، فاطمه السادات (۱۳۹۱). **بررسی و مطالعه موردی مسکن جهت بهبود کیفیت زندگی جانبازان و معلولین (جسمی-حرکتی)**. مجله علمی پژوهشی طب جانباز، سال چهارم، شماره پانزدهم، صص ۱۲-۱۹.

۱۷-محمدی، محمد رضا (۱۳۷۹). **برنامه ریزی مسکن**، تهران، سمت.

۱۸-ملکی سعید، شیخی حجت (۱۳۸۸). **بررسی نقش شاخصهای اجتماعی مسکن در سطح استانهای کشور با استفاده از روش شاخص ترکیبی توسعه انسانی**. فصل نامه مسکن و محیط روستا، شماره ۹۴، صص ۷۴-۱۰۷.

Bosma, H,; van de Mheen, D; Borsboom, GJJM; Mackenbach, JP, (2001). ***Neighborhood socioeconomic status and all-cause mortality,*** Am J Epidemiol. 2001;153p.364

Bratt, R.G. (2000). ***Housing and family well-being.***Housing Studies, 17, 1:" p.15

Broome, John, (2005**). *Mass housing cannot be sustained"In: Peter Blundel Jones & others (Edt.)***Architecture and participation, Spon press.

Cavaye, jim. (2001) ***Rural Community Development - New Challenges and Enduring.*** Journal of Regional Analysis & Policy 31, no. 2." P.115

Charles, L. (2007) ***Choguill, The search for policies to support sustainable housing.*** Journal of Habitant International, 31p.144.

cook, christine c, Crull Sue R., Bruin Marilyn, Becky L. J, Mack C Yust, Sharon Laux, Shelley, Memken Jean, Niemeyer Shirley, white J B, (2009). ***Evidence of a Housing Decision Chain in Rural Community Vitality.*** Rural Sociology 74, no. 1,p.120

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

Dedman, DJ; Gunnell, D; Davey Smith, G; Frankel, S. (2001) ***Childhood housing conditions and later mortality in the Boyd Orr cohort,*** J Epidemiol Community Health 2001; 55, p12

Dorling, D. (2003). ***Housing Wealth and Community Health: Explanations for the Spatial Polarisation of Life Chances in Britain.***

Etuck, lena, (2012) ***2000 baseline assessment of rural community vitality,*** Rural Studies Program; http://ruralstudies.oregonstate.edu.p.3

Green, R. D. (2011). ***the impact of housing stressors on the mental health of a low-income African-American population.*** Review of Black Political Economy. doi:10.1007/s12114-011-9109-z"p. 70.

Grigsby, william j. (2001). ***community vitality.some conceptual consideration***. Rural Development Paper No. 6. P.4.

Habib, R. R, Z Mahfoud, M Fawaz, S. H Basma, & J. S Yeretzian. (2009). ***Housing quality and ill health in a disadvantaged urban community.*** Public Health, 123(2)"p. 177.

herrmann, m, & D. svarin, (2009) ***Environmental pressures and rural-urban migration, the case of Bangladesh.*** Unpublished" P.4.

Howel, EM, LE. Harris, & SJ. Popkin. (2005). ***the health status of Hope VI public housing residents.***J Health Care Poor Underserved 16:"p.8

Husar, joseph micheal. (2011). ***rural community vitality.the cases of fort benton, montana and watford city, north dakota.***Official Graduation Semester May 2011,pp.2,4

Knapp, E. (1982). ***Housing Problem in Third World.*** University of Stuttgart Press" P.13

Krieger, J & DL. Higgins. (2002). ***Housing and health: time again for public health action."*** Am J Public Health 2002;92. P.760

Krieger, James; Higgins, Donna L. (2002). ***Housing and Health: Time Again for Public Health Action, Public Health Matters.***American Journal of Public Health.May 2002, Vol 92, No. 5,p758

love yust, becky; Hadjiani, tasoulla; B.ponce, lucylen, (1997). ***exploring housing quality measures of the rural area of the Philippines,*** H&S.vol.24,No.1.p.60

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

Maliene, v, Naglis malys. (2008). ***sustainable housing,hiquality housing:A key issue in delivering sustainable communities***" Building and Environment 44,p.5.

manjarrez, CA; popkin, SJ, (2007). Guernsey.E**. *Poor health:adding insult to injury***. washington DC:Urban institute.p.57

Moatasim, Faiza, (2005). ***Practice of community architecture: a case study of zone of opportunity housing co-operative, Montreal*.** A research report submitted to the faculty of graduate studies and research in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of architecture. School of architecture, McGill University, Montreal

Molnar, M. (2013). ***Urbanization and Rural development*.** Institute of Regional Economics and Rural Development, Szent István University,H-2103 Gödöllő, Hungary,pp 1,2.

morris, E; Winter, M, (1997). ***Housing, Family and Socity*.** department of Design,Housing and Apparel,university of Minnesota.

Navarro, C, L Ayala, & J. M. Labeaga. (2010). ***Housing deprivation and health status: Evidence from Spain*.** Empir Econ, 38," P.573**.**

Perdue, WC, L Stone & LO Gostin. (2003). ***The built environment and its relationship to the public's health: the legal framework*.** Am J Public Health 2003;93" P.1392

Ruel, Erin, G Deirdre Oakly, Wilson Elton & maddox Robert. (2010). ***Is public housing the cause of Poor health or a safety Net for The Unhealthy Poor?*** " Journal of Urban Health:Bulletin Of the New York Academy of medicine.p.54

Samet, J & JD Spengler. (2003). ***Indoor environments and health: moving into the 21st century*.** Am J Public Health 2003;93." P.1490

Schwartz,, Alex.F. (2006). ***Housing policy in the United States,***Routledge.
Todaro, Michael P, Stephen,C Smith. 2012**. "*Economic development*."**p.5

Turcanu, Laura, (2012). ***rural vitality in the neatherland*."** P.4

Van Cauter, E; Spiegel, K. (.1999). ***Sleep as a mediator of the relationship between socioeconomic status and health: a hypothesis,*** Ann N Y Acad Sci. 1999;896.p258

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]

world Health organization, (2004). ***WHO Technical Meeting on Housing – Health Indicators***, Regional office Europe,Rome,Italy,15-16 January,p2

World Health Organization, (2010**)**. ***Hidden cities:unmasking and overcoming health inequities in urban settings.The WHO Center for Health Development,***Kobe and United Humman Settlements programme (un-HABITAT).p.5

Xavier, R, M.Braubach, B. Moissoner, K. Monolbaev & N. Robbel. (2003). ***Housing and health in Europe: preliminary results of a Pan-European study.*"** Am J Public Health 2003;93.p. 1561.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-28]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1395.16.43.5.2]